

Beknopte blauwdruk DISK 2025

DISK en de doelgroep

DISK is een methode Nederlands voor anderstalige leerlingen in internationale schakelklassen (ISK). De doelgroep van DISK bestaat voornamelijk uit leerlingen in leerroute 2 en leerroute 3. Dat zijn leerlingen tussen de 12 en 16 jaar die uitstromen naar het vmbo (basis, kader, gl, t) of havo/vwo, en leerlingen tussen de 16 en 18 jaar die uitstromen naar het mbo (entree, 2, 3 en 4). DISK is veel minder geschikt voor leerlingen in leerroute 1, zij behoren dan ook niet tot de doelgroep van DISK.

Geplande verbeteringen

Voor de herziening van DISK hebben we een vooronderzoek uitgevoerd, dat bestond uit lesbezoeken op een aantal ISK-scholen, gesprekken met docenten en leerlingen en een enquête onder docenten. Op basis van onze bevindingen willen we de volgende verbeteringen voorstellen:

Taalniveau	De thema's in DISK krijgen een lineaire opbouw waarin duidelijk wordt toegewerkt naar een streefniveau. Om de aansluiting op het VO te bevorderen, voegen we op B1-niveau tien thema's toe. We willen stimuleren dat zoveel mogelijk ISK-leerlingen B1 halen.
Differentiatie	De drie taalniveaus blijven behouden om differentiatie in heterogene groepen mogelijk te maken, maar de drie taalniveaus zullen meer van elkaar gaan verschillen: niet alleen in de input (de bronnen), maar ook in de output (de spreek- en schrijfopdrachten).
Opbouw	De thema's krijgen een duidelijke opbouw met herkenbare titels voor de verschillende onderdelen (Luisteren, Lezen, Woorden, Grammatica, Spreken, Schrijven). Er is een duidelijke koppeling tussen de bronnen, woordenschat, grammatica en de spreek- en schrijfopdrachten binnen een thema.
Vaardigheden oefenen	Alle vaardigheden komen in een thema aan bod: oefeningen met (technisch) lezen, grammatica en schrijven worden in de thema's geïntegreerd. Daarmee wordt het gebruik van aanvullend lesmateriaal overbodig gemaakt.
Functionaliteit	In de thema's staan functionele taalhandelingen centraal die relevant zijn voor de leefwereld van de leerlingen. Met deze taalhandelingen wordt geoefend in de spreek- en schrijfopdrachten. Schoolse taaltaken (werkstuk, presentatie) blijven behouden maar krijgen een aparte plaats binnen een thema.
Docenten	DISK krijgt duidelijke docentaanwijzingen en een duidelijke algemene handleiding, waarin ook praktische ondersteuning (lesschema, jaarplanner, overzichten, etc.) opgenomen is.

De thema's

DISK 2025 bestaat uit 20 thema's op drie niveaus. Daarnaast komen er tien extra thema op uitsluitend B1-niveau. De onderwerpen van de thema's worden grotendeels overgenomen uit DISK 2022. De volgorde van de thema's verandert wel en soms worden er twee thema's samengevoegd of worden thema's vervangen:

- De thema's 'Vriendschap' en 'Houden van en verliefd zijn' worden samengevoegd
- Het thema 'Bellen en mailen' wordt vervangen door 'Op school'
- Het thema 'Muziek' wordt vervangen door 'Onderweg'
- Het thema 'Overtuigen' wordt vervangen door 'Gezondheid'
- Het thema 'Nederland' wordt vervangen door 'Landen en culturen'
- Het thema 'Straatcultuur' wordt vervangen door 'Jong'
- Het thema 'Vakantie' wordt vervangen door 'Natuur'

De onderwerpen van de tien B1-thema's sluiten aan bij de inhoud van de schoolvakken en studievaardigheden.

De drie taalniveaus

Elk thema kan doorlopen worden op drie taalniveaus: richting A1 (roze), richting A2 (groen) en richting B1 (blauw). Een verschil met DISK 2022 is dat de thema's een lineaire opbouw krijgen. Dat betekent dat de thema's op alle taalniveaus geleidelijk in moeilijkheidsgraad oplopen, zowel in de luister- en leesteksten, als in de grammatica, de woorden, de spreekopdrachten en de schrijfopdrachten. Tussentijds kunnen cursisten overstappen naar een hoger taalniveau. Het materiaal dat bij de lagere niveaus hoort, blijft zoveel mogelijk voor de cursist zichtbaar.

De opbouw van een thema

Elk thema is opgebouwd uit dezelfde onderdelen. De onderdelen krijgen titels die voor docenten en cursisten herkenbaar zijn. De termen 'bronnen', 'routines', 'bouwstenen' en 'taken' zullen daarom worden vervangen door transparantere titels zoals 'luisteren', 'lezen', 'spreken', 'schrijven', 'woorden en zinnen' en 'grammatica'.

Hier volgt eerst een schematisch overzicht van de opbouw van een thema. Daarna volgt een toelichting per onderdeel.

	Richting A1 (roze)	Richting A2 (groen)	Richting B1 (blauw)
1. Start			
2. Luisteren (+ verwerkingsvragen)	25 nieuwe leerwoorden	25 nieuwe leerwoorden + 25 leerwoorden uit A1	25 nieuwe leerwoorden + 25 leerwoorden uit A1 + 25 leerwoorden uit A2
3. Lezen (+ verwerkingsvragen)	25 nieuwe leerwoorden	25 nieuwe leerwoorden + 25 leerwoorden uit A1	25 nieuwe leerwoorden + 25 leerwoorden uit A1 + 25 leerwoorden uit A2
4. Woorden en zinnen			
5. Grammatica			
6. Spreken			
7. Schrijven			
8. Lezen Plus			
9. Uitspraak			
10. Project			
11. Woordenschrift			
12. Herhaling			
13. Thematoets			

1. Start

Elk thema begint met een groepsopdracht die de leerlingen gezamenlijk doen en bedoeld is om het thema te introduceren en de voorkennis te activeren. De huidige animaties worden vervangen door echte video's.

2. Luisteren

Leerlingen luisteren naar een tekst en beantwoorden daarbij een aantal verwerkingsvragen. Naast het oefenen met luistervaardigheid, is de luistertekst bedoeld om: (1) een voorbeeld van de taalhandeling te geven waarmee leerlingen zullen oefenen bij de onderdelen 'Spreken' en 'Schrijven', (2) nieuwe grammaticale structuren te introduceren waarmee leerlingen oefenen bij het onderdeel 'Grammatica', en (3) 25 nieuwe leerwoorden en een aantal zinnen en verbindingen aan te bieden waarmee leerlingen oefenen bij het onderdeel 'Woorden en zinnen'.

Om te voorkomen dat leerlingen op niveau A2 (groen) of B1 (blauw) belangrijke leerwoorden uit een lager niveau missen, worden de leerwoorden uit de lagere niveaus ook in de luistertekst van een hoger niveau opgenomen. Dit geldt ook voor de leesteksten.

3. Lezen

Leerlingen lezen een tekst en beantwoorden daarbij een aantal begripsvragen. Naast het oefenen met leesvaardigheid, is de leestekst bedoeld om: (1) informatie te geven over Nederland die voor jongeren relevant is, (2) onderwerpen aan te bieden waarover leerlingen kunnen praten of schrijven bij de onderdelen 'Spreken' en 'Schrijven', (3) nieuwe grammaticale structuren te introduceren waarmee leerlingen oefenen bij het onderdeel 'Grammatica', en (4) 25 nieuwe leerwoorden en een aantal zinnen en verbindingen aan te bieden waarmee leerlingen oefenen bij het onderdeel 'Woorden en zinnen'

4. Woorden en zinnen

Leerlingen oefenen met de nieuwe leerwoorden en een aantal zinnen en verbindingen die in de lees- en luistertekst zijn aangeboden. De oefentypes verschillen per niveau. Het streven is om moderne oefentypes te gebruiken die leerlingen motiveren om systematisch te oefenen met woorden.

5. Grammatica

De Grammaticatrainer verdwijnt in de huidige vorm. De onderwerpen uit de Grammaticatrainer worden verdeeld over de thema's en geïntegreerd in de lesstof.

6. Spreken

Het onderdeel 'Spreken' vormt een groot en belangrijk onderdeel binnen een thema. Dit onderdeel bestaat uit:

- bespreekvragen bij de luister- en leestekst
- bespreekvragen over de eigen ervaring van cursisten
- communicatieve oefeningen met woorden en grammatica (aandacht voor de vorm)
- functionele C-opdrachten en D-opdrachten die aansluiten bij de taalhandeling in de luistertekst

Leerlingen doen de opdrachten in dit onderdeel altijd samen, idealiter met iemand die op hetzelfde niveau zit. Het onderdeel start met spreekopdrachten voor leerlingen richting A1 (roze). Daarna volgen de opdrachten voor leerlingen richting A2 (groen) en opdrachten voor leerlingen richting B1 (blauw). De opdrachten op de verschillende niveaus borduren op elkaar voort. Dat betekent dat leerlingen op A2 en B1 ook de opdrachten uit de lagere niveaus kunnen zien en uitvoeren.

7. Schrijven

Ieder thema heeft een functionele schrijfofdracht op drie niveaus. De taalhandeling in de schrijfofdracht sluit aan bij de luistertekst en de spreekopdrachten. Indien nodig, wordt de opdracht voorbereid met een aantal C-stappen, zoals een voorbeeldtekst met vragen. Leerlingen doen de schrijfofdracht zelfstandig op hun eigen niveau, onder leiding of als huiswerk.

8. Lezen Plus

In het ISK-onderwijs is veel aandacht voor leesvaardigheid. Daarvoor worden nu vaak andere methodes gebruikt, zoals *Ster in lezen* en *Nieuwsbegrip*. Het onderdeel Lezen op 1F in DISK wordt daarentegen minder vaak gebruikt. Een kritiekpunt van docenten is dat de thematiek en de woordenschat in de teksten niet goed aansluiten bij de thema's. Daarom integreren we in ieder thema een passende leestekst met begripsvragen die leerlingen zelfstandig en op hun eigen niveau kunnen maken. We nemen ook persoonlijke en verhalende teksten op, met een aansprekende opmaak.

9 Uitspraak

De oefeningen onder Uitspraak worden verdeeld over de thema's. Op deze plek worden ook oefeningen met Verstaan en nazeggen opgenomen die nu onderdeel zijn van de bouwstenen. We ontwikkelen ook (werkbladen voor) klassikale uitspraakoefeningen in de les.

10. Project

In DISK 2022 staan projectopdrachten die docenten en leerlingen aanspreken, zoals het schrijven van een filmscript, een presentatie geven of een werkstuk maken. We willen aan het eind van ieder thema één of twee van deze opdrachten toevoegen, geïnspireerd op de taken in DISK 2022 en de lesideeën onder Extra. We voegen ook buitenschoolse opdrachten toe, als het onderwerp zich daarvoor leent. De projectopdrachten zijn voor de drie niveaus hetzelfde.

11. Woordenschrift

In het woordenschrift maken leerlingen op hun eigen niveau zinnen met de leerwoorden. Dit gebeurt in DISK 2022 vóór de taakuitvoer, terwijl het woordenschrift beter kan worden ingezet als woordherhaling. Het is effectiever om woorden eerst te oefenen in een gestuurde context (via spreek- en schrijfopdrachten) voordat je die toepast in een nieuwe context (zinnen maken). Daarom verplaatsen we het woordenschrift naar het einde van het thema.

12. Herhaling

De Toets in DISK 2022 is een selectie van bouwstenen die leerlingen al een keer hebben gemaakt. Het is dus herhaling en geen echte toets, terwijl dit onderdeel op veel scholen wel als toets wordt gebruikt. We willen dit onderdeel daarom behouden onder de titel 'Herhaling'. Leerlingen doen de oefeningen zelfstandig als voorbereiding op een thematoets.

Toetsen

Om de toetsen overzichtelijk en toegankelijk te maken, komt in de menubalk een aparte knop 'Toetsen'. Via deze knop kunnen docenten de papieren toetsen en nakijkmodellen downloaden of online toetsen klaarzetten voor leerlingen. Leerlingen maken in deze omgeving de thematoets of de vaardigheidstoetsen lezen en luisteren.

Thematoetsen

Na ieder thema wordt een selectie van de leerwoorden, zinnen en grammatica bevraagd in een thematoets op drie niveaus. Naast receptieve kennis worden productieve vaardigheden beknopt getoetst, bijvoorbeeld met afmaakzinnen of een korte schrijfopdracht. De thematoetsen zijn eenvoudig na te kijken door de docent en aan de score kan een cijfer van 1 t/m 10 worden gekoppeld. Leerlingen maken de toetsen digitaal of op papier. Docenten kunnen het pdf-bestand van de toets eenvoudig downloaden en printen of de toets klaarzetten in de online toetsomgeving.

Vaardigheidstoetsen

DISK 2022 bevat vaardigheidstoetsen lezen, luisteren, spreken en schrijven op drie niveaus, inclusief aanwijzingen voor de docent. Het plan is om deze toetsen voor DISK 2025 te behouden en eventueel aan te passen. Docenten kunnen deze toetsen inzetten om te controleren of leerlingen klaar zijn voor de overstap naar een hoger niveau (van roze naar groen of van groen naar blauw).

Het werkboek

Uit de gesprekken met docenten bleek dat er behoefte is aan een compleet werkboek voor in de les. We willen de samenwerkingsopdrachten bij Start, Spreken en het woordenschrift samen opnemen in één werkboek. Dit werkboek wordt dikker dan het huidige Takenboek of Woordenschrift bij DISK en heeft een aantrekkelijke opmaak. Idealiter werken leerlingen op alle niveaus met hetzelfde werkboek. De spreekopdrachten op de drie niveaus worden in de opmaak duidelijk onderscheiden, bijvoorbeeld met kleuren, aantal sterren, etc.

Leerlast

De precieze leerlast van DISK 2025 is moeilijk om in te schatten en zal per leerling verschillen. We hebben geprobeerd een inschatting te maken per thema op basis van de volgende uitgangspunten:

- leerlingen maken alle oefeningen in de les en niet als huiswerk
- een lesuur duurt 50 minuten
- veel scholen hebben blokken Nederlands
- ISK-leerlingen hebben gemiddeld tussen de 12 en 16 uur NT2-les per week
- de meeste leerlingen zitten twee schooljaren in een ISK-klas

onderdeel thema DISK	geschat aantal lesuur
START	1
• Luisteren + opdrachten	1
• Lezen + opdrachten	1
• Woorden	1
• Grammatica	1
• Spreken	4
• Schrijven	2
• Lezen Plus	1
Uitspraak	1
Project	3
Woordenschrift	2
Herhaling	1
Toets	1
Totaal:	20

De verwachting is dat scholen minimaal twee lesweken doen over één thema. Een schooljaar heeft gemiddeld 43 lesweken, dus het is in theorie mogelijk om DISK in één schooljaar te behandelen. Die klassen kunnen in het tweede jaar met de tien uitbreidingsthema's op niveau B1 werken. De verwachting is echter dat veel scholen langzamer door de leerstof heengaan en dus meer dan één schooljaar nodig hebben voor thema 1 t/m 20. Bij het docentmateriaal voegen we een voorbeeld toe van een week- en jaarplanner met verschillende scenario's, zoals een schooljaar met en zonder een verlengde intake met het LOWAN Startpakket.